

www.vcmstudy.ir

یادداشت
نفت و گاز

پیش بینی میزان یارانه بنزین بر اساس مدل اصلاح قیمتی

تاریخ انتشار: ۲۳ آبان ۱۳۹۷

دولت ایران طی سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ در مجموع بیش از ۱۱۵ هزار میلیارد تومان برای بنزین یارانه پرداخت کرده است. منظور از یارانه بنزین، اختلاف قیمت داخلی و قیمت بین المللی آن است. برای حذف یارانه بنزین، آن هم در کشوری مانند ایران که اختلاف قیمت داخلی و خارجی آن بسیار زیاد می باشد، زمان زیادی لازم است زیرا افزایش درآمدهای مردم و توسعه جایگزین های بنزین نیاز به زمان زیادی دارد. برای نزدیک شدن به قیمت های بین المللی بنزین لازم است سه پیش شرط مهم رعایت شود: ۱- قیمت های داخلی بطور پیوسته و مداوم در درازمدت به قیمت های بین المللی نزدیک شود. ۲- زیرساخت های اقتصادی برای افزایش متوسط درآمد مردم و جایگزین هایی مانند CNG و حمل و نقل عمومی بطور همزمان توسعه یابند. ۳- نوسانات و شوک های بازار جهانی، قیمت بنزین را بطور ناگهانی افزایش ندهد.

قیمت کنونی بنزین در فوب خلیج فارس حدوداً برابر ۴۷ سنت است که با دلار ۱۴ هزار تومانی معادل ۶۳۴۰ تومان است. لذا قیمت ۱۰۰۰ تومانی بنزین داخلی برابر ۱۵٪ قیمت بین المللی است. اگر برنامه ریزی برای حذف کامل یارانه بنزین ۱۶ ساله و تا سال ۱۴۱۴ (۲۰۳۵) باشد، می بایست مراحل بعدی برای قیمت گذاری جدید بنزین طی شود.

در ابتدا می توان به هر نفر ماهانه ۳۰ لیتر سهمیه بنزین یارانه ای داد تا شوک هزینه ای به سرپرست های خانوار وارد نشود. این سهمیه باید سالانه ۶.۲۵٪ کاهش یابد تا در سال ۱۴۱۴ به صفر برسد. نرخ سهمیه ای بنزین می تواند در مقدار فعلی ثابت بماند که معادل ۷.۱۴ سنت برای هر لیتر است. البته برای حفظ این قیمت، قیمت های ریالی باید سال به سال و متناسب با تورم افزایش یابد. قیمت دوم (آزاد) بنزین می بایست تابعی از قیمت های جهانی بوده و طی ۱۶ سال به مرور افزایش یابد. برای اینکه قیمت بنزین داخلی از ۱۵٪ قیمت فوب به ۱۰۰٪ قیمت فوب در سال ۱۴۱۴ برسد، می بایست قیمت دوم بنزین سالانه به میزان مشخصی رشد کند. با طی مسیر مذکور می توان مصرف بنزین یارانه ای را طی ۱۶ سال و در افق ۱۴۱۴ به صفر رساند.

برای پیش بینی یارانه بنزین باید در ابتدا قیمت جهانی بنزین را پیش بینی کرد. شکل اول قیمت نفت برنت، نفت فوب خلیج فارس و بنزین فوب خلیج فارس را از ابتدای سال ۱۳۹۴ تا پایان ۱۳۹۶ نشان می دهد.

بر اساس شکل اول می توان گفت که قیمت بنزین در فوب خلیج فارس بطور متوسط ۲۲٪ بیشتر از قیمت نفت در فوب خلیج فارس است. همچنین قیمت نفت در فوب خلیج فارس ۱۰.۶٪ کمتر از قیمت نفت برنت است. با داشتن این ضرایب تبدیل، می توان از روی پیش بینی قیمت نفت برنت که توسط [IEIA] انجام شده است، قیمت بنزین نفت در فوب خلیج فارس و بنزین در همان منطقه را پیش بینی نمود.

قیمت جهانی نفت و بنزین

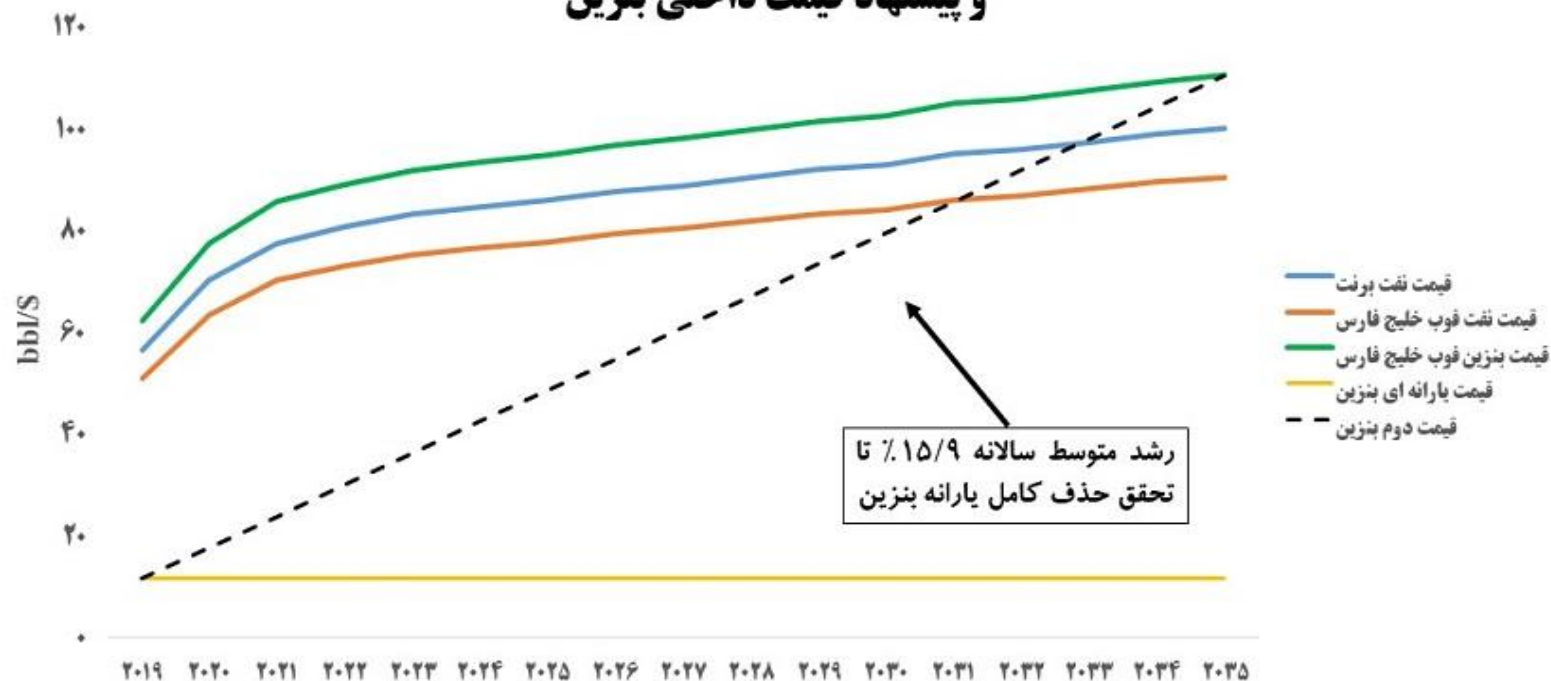
Source: EIA, Platts

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

پیش بینی آینده قیمت جهانی بنزین و پیشنهاد قیمت داخلی بنزین

Source: EIA, Platts

VCMStudy.ir

www.vcmstudy.ir

بر اساس نمودار دوم، قیمت دوم (آزاد) بنزین سالانه باید ۳.۹ سنت برای هر لیتر افزایش یابد تا قیمت دوم (آزاد) بنزین طی ۱۶ سال به قیمت جهانی برسد. میزان یارانه ای که قرارست طی این ۱۶ سال به بنزین تعلق گیرد از محاسبات آتی مستخرج می شود. در جدول اول جمعیت ایران بر اساس گزارش مرکز آمار تا سال ۱۴۱۴ به ۹۵ میلیون نفر می رسد که اثر مستقیمی دارد بر میزان بنزین سهمیه ای که به افراد تخصیص می یابد. لذا می توان میزان تخصیص بنزین ۷.۱۴ سنتی را در سال های آینده پیش بینی نمود.

بر اساس جدول اول، مجموع یارانه بنزین سهمیه ای تا سال ۱۴۱۴ برابر ۱۳۱ میلیارد دلار می شود. حال باید به محاسبه میزان بنزینی پرداخت که با قیمت دوم (آزاد) مصرف شده است. مصرف بنزین در سال های آینده تابعی از تعداد خودروی سبک است. در حال حاضر به ازای هر ۱۰۰۰ نفر در ایران، ۲۵۰ خودرو وجود دارد که اگر تا سال ۱۴۱۴ این میزان به ۵۰۰ خودرو به ازای هر ۱۰۰۰ نفر برسد، میزان مصرف سوخت را از ۹۰ میلیون لیتر فعلی به ۱۸۰ میلیون لیتر افزایش خواهد داد.

بر اساس جدول دوم، میزان یارانه برای بنزین با نرخ دوم برابر ۹۵ میلیارد دلار می شود. از این می توان گفت که با اجرای مدل پیشنهادی، در مجموع حدود ۲۲۶ میلیارد دلار در طول ۱۶ سال پرداخت خواهد شد. البته در صورتی که قیمت بنزین در همان نرخ ۷.۱۴ سنت برای همه ثابت باشد، میزان یارانه بنزین تا سال ۱۴۱۴ برابر ۴۷۲ میلیارد دلار خواهد شد. لذا با اجرای طرح پیشنهادی، به میزان ۲۴۶ میلیارد دلار صرفه جویی برای کشور به ارمغان خواهد آمد. تمامی تخمین های فوق بر اساس قیمت نفتی بود که EIA پیش بینی کرده بود. برای قیمت های مختلف نفت، میزان یارانه صرفه جویی شده متغیر خواهد بود. رشد فناوری های بهینه سازی و سوخت های جایگزین نیز می تواند در کاهش مصرف و در نتیجه یارانه بنزین مؤثر باشد.

یادداشت

نفت و گاز

پیش بینی میزان یارانه بنزین بر اساس مدل اصلاح قیمتی

سال	جمعیت (میلیون نفر)	سهامیه بنزین برای هر نفر در ماه (Lit)	میزان بنزین سهامیه ای تخصیص یافته (mLit/d)	یارانه بنزین سهامیه ای (bS)
۱۳۹۸	۸۲.۰	۱	۸۲.۰	۹.۵۵
۱۳۹۹	۸۲.۸	۰.۹۳۷۵	۷۷.۶	۱۱.۷۴
۱۴۰۰	۸۳.۶	۰.۸۷۵	۷۳.۲	۱۲.۴۴
۱۴۰۱	۸۴.۴	۰.۸۱۲۵	۶۸.۶	۱۲.۲۱
۱۴۰۲	۸۵.۳	۰.۷۵	۶۳.۹	۱۱.۷۷
۱۴۰۳	۸۶.۱	۰.۶۸۷۵	۵۹.۲	۱۱.۱۳
۱۴۰۴	۸۶.۹	۰.۶۲۵	۵۴.۳	۱۰.۳۷
۱۴۰۵	۸۷.۷	۰.۵۶۲۵	۴۹.۳	۹.۶۵
۱۴۰۶	۸۸.۵	۰.۵	۴۴.۳	۸.۷۹
۱۴۰۷	۸۹.۳	۰.۴۳۷۵	۳۹.۱	۷.۹۲
۱۴۰۸	۹۰.۱	۰.۳۷۵	۳۳.۸	۶.۹۸
۱۴۰۹	۹۰.۹	۰.۳۱۲۵	۲۸.۴	۵.۹۴
۱۴۱۰	۹۱.۸	۰.۲۵	۲۲.۹	۴.۹۲
۱۴۱۱	۹۲.۶	۰.۱۸۷۵	۱۷.۴	۳.۷۶
۱۴۱۲	۹۳.۴	۰.۱۲۵	۱۱.۷	۲.۵۷
۱۴۱۳	۹۴.۲	۰.۰۶۲۵	۵.۹	۱.۳۲
۱۴۱۴	۹۵.۰	۰.۰۰۰۰	۰.۰	۰.۰۰

یادداشت

نفت و گاز

سال	مصرف کل بنزین (mLit/d)	مصرف بنزین با نرخ دوم (mLit/d)	اختلاف قیمت بنزین آزاد و فوب (C/Lit)	یارانه بنزین آزاد (میلیارد دلار)
۱۳۹۸	۱۰۰	۱۸	۳۱.۹	۲.۱۰
۱۳۹۹	۱۰۵	۲۷	۳۷.۵	۳.۷۵
۱۴۰۰	۱۱۰	۳۷	۳۸.۸	۵.۲۱
۱۴۰۱	۱۱۵	۴۶	۳۷.۱	۶.۲۹
۱۴۰۲	۱۲۰	۵۶	۳۴.۹	۷.۱۴
۱۴۰۳	۱۲۵	۶۶	۳۲.۱	۷.۷۱
۱۴۰۴	۱۳۰	۷۶	۲۹.۰	۸.۰۲
۱۴۰۵	۱۳۵	۸۶	۲۶.۴	۸.۲۵
۱۴۰۶	۱۴۰	۹۶	۲۳.۳	۸.۱۵
۱۴۰۷	۱۴۵	۱۰۶	۲۰.۶	۷.۹۵
۱۴۰۸	۱۵۰	۱۱۶	۱۷.۷	۷.۵۲
۱۴۰۹	۱۵۵	۱۲۷	۱۴.۵	۶.۷۲
۱۴۱۰	۱۶۰	۱۳۷	۱۲.۱	۶.۰۴
۱۴۱۱	۱۶۵	۱۴۸	۸.۹	۴.۷۸
۱۴۱۲	۱۷۰	۱۵۸	۵.۹	۳.۴۱
۱۴۱۳	۱۷۵	۱۶۹	۳.۱	۱.۹۲
۱۴۱۴	۱۸۰	۱۸۰	۰.۰	۰.۰۰

یادداشت

نفت و گاز

<https://www.eia.gov/outlooks/aeo/data/browser/#/?id=12-AEO2018&cases=ref2018&sourcekey=0> [۱]

یادداشت

نفت و گاز

مرکز مطالعات زنجیره ارزش معتقدست که صرفه جویی ۲۴۶ میلیارد دلاری در طی ۱۶ سال بسیار چشمگیر است اما این صرفه جویی محقق نخواهد شد مگر اینکه سیاست توسعه سوخت های جایگزین نظیر CNG و افزایش حمل و نقل عمومی در پیش گرفته شود. در آن صورت خواهد بود که دولت توان قیمت گذاری داشته و مردم نیز آسیبی از افزایش قیمت ها نخواهند دید. ضمن اینکه یارانه صرفه جویی شده باید در مسیر اصلی خود، یعنی توسعه زیرساخت های اقتصادی در جهت توامند کردن مردم و افزایش متوسط درآمد آنان، هزینه شود.

www.vcmstudy.ir

امیدواریم از مطالعه این سند، استفاده مفید برده باشید
نقطه نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید
VCMStudy@gmail.com